

ROMAN ABSURDE TRAGIKOMEDIE

Weg van
het vasteland

Een Nederlands nichtje van Saskia de Coster presenteert een romandebuut dat boven het maaiveld uitsteekt: *De kus van een clown* van Annemarie de Gee.

MARK CLOOSTERMANS

De auteur: Nederlandse die zich na de opgemerkte verhalenbundel *Kamer-mensen* (2012) nu aan een roman waagt.

Het boek: tragikomische personages die met het absurdisme flirtten.

ONS OORDEEL: boeiend genoeg om op het lijstje van veelbelovende auteurs te zetten.

★★★★☆

Er zijn verhalen die zich in één regel laten samenvatten. Het is niet dat type verhaal dat de Nederlandse schrijfster Annemarie de Gee aanbiedt in haar romandebuut. *De kus van een clown* bevat, zijpaden niet meegerekend, drie tragikomische verhalen, die voortdurend langs het absurdische scheren.

Na de dood van zijn vader doet Harman Pekman een manmoedige poging om het contact met zijn bejaarde moeder te herstellen. Maar de boel ontspoorde. Pekman deelt met een koekoeksklok een klap uit aan een medewerkster van het verzorgingstehuis.

Meneer Steeghuizen staat op een kruispunt in zijn carrière: zijn cateringbedrijf zal een samenwerking aangaan met een grote speler uit de voedingsindustrie. Gespannen tot het uiterste rijdt meneer Steeghuizen een fietsster dood.

Als de jonge actrice Rosa ziet hoe haar beste vriendin Laura sterft onder de wielen van meneer Steeghuizens auto, grijpt ze haar kans en neemt Laura's plaats in. Een idee dat haar al snel in grote verwarring brengt.

De Gees manier van kijken doet een beetje denken aan die van Saskia de Coster: het is dezelfde 'onzuivere' blik, waarin realisme en absurdisme, realiteit en hallucinatie elkaar nog net in evenwicht houden. Ik geloofde bijna, zegt de bejaarde moeder van Pekman, 'dat de realiteit geen realiteit was, maar een ongepaste, betekenisloze droom. Bijna geloofde ik in (...) een wereld waar de zon scheen, waar niemand ongelukkig was.' De vlucht in de verbeelding is een vlucht uit de realiteit, uiteraard, en daar hebben De Gees personages alle redenen toe.

Verwarring

'Echte schoonheid is verwarring', zegt iemand in dit boek. Zeker zit er veel schoonheid in de verwarring die deze roman bij de lezer opwekt. Die scène met de clown, tijdens de begrafenis van Pekmans vader - dat moet toch een hallucinatie van Pekman geweest zijn, nee? En zou het onthaal van zijn moeders verzorgingstehuis

hem écht een badge geven met daarop, behalve zijn naam en het kamernummer van zijn moeder, de typering 'slechte verstandhouding'?

De humor in dit boek verbergt niet dat de verstandhouding tussen de personages slecht is. Ze kunnen elkaar helpen noch troosten, en alsof ze zich daarvan bewust zijn, hebben ze zich overgegeven aan hun egoïsme.

De kus van een clown valt uiteen in twee delen: 'Vasteland' en 'Zee'. Aan het eind van het eerste deel, trachten meneer Steeghuizen, Rosa en Pekman te ontkomen aan de wereld. Zonder dat De Gee verklaart waarom of hoe, belanden haar personages op dezelfde zeilboot. Zonder voorbereiding, dus de proviand raakt al snel op. En dan is de vraag: willen ze sterven van de honger op het water, of te-

Zoveel is duidelijk: dit is donker spul

rug naar de gehate wal?

De Griekse held Odysseus voelde zich vast geen speelbal, heeft de doodgereden Laura ooit gearchumenteerde. 'Hij had een tegenstander, terwijl wij moderne mensen (...) niets anders konden dan richtingloos heen en weer bewegen.' Het drietal 'helden' van deze roman heeft zich een tegenstander bij elkaar verzonnen, namelijk het vasteland, en neemt afstand, maar ook dat eindigt met 'richtingloos heen en weer bewegen'. Zoveel mag intussen duidelijk zijn: dit is donker spul. Zelfs de humor schraapt en wringt.

De Gee heeft wat moeite haar op hol geslagen vertelling tot een goed einde te brengen; de roman verliest aan impact in het deel 'Zee'. Maar de weg naar het water is meer dan boeiend genoeg om Annemarie de Gee op het lijstje 'veelbelovend' te zetten.

ANNEMARIE DE GEE

De kus van een clown.

Atlas Contact, 176 blz., 17,99 € (e-boek 12,99 €).

ONLY THE LONELY

Velen keken raar op toen Max Pinckers (1988) eind juni verkozen werd tot Magnum-nominee. Niet dat hij niet goed genoeg zou zijn; de jonge Belg is wereldtop, daarover is de consensus groot. Maar past zijn werk, waarin hij feit en fictie mixt, wel in het kraam van Magnum, dat zich altijd heeft laten voorstaan op stevig in de realiteit gewortelde documentaires met humanistische inslag?

Neen, daar past het eigenlijk niet in, maar mede daarom is hij verkozen. Magnum besefte dat, wil het relevant blijven, het zijn blikveld moet verruimen. Dat doet het trouwens al langer dan vandaag. Kijk naar Alec Soth (1969), niet toevallig een held van Pinckers. Soth vestigde zijn naam met intussen iconische Amerika-boeken als *Sleeping by the Mississippi* en *Broken manual*, die een land oproepen waarin individuen verloren lijken te lopen, er ondanks hard proberen maar niet in slagen echt contact met mekaar te maken. Wie die boeken nu nog wil aanschaffen, betaalt honderden euro's.

Nu is er *Songbook*, waarin Soth bij dezelfde thematiek blijft, maar ze op een heel nieuwe, prachtige manier benadert en verbeeldt. Meer dan twee jaar lang doorkruiste hij de VS op zoek naar tekenen van sociaal leven in het virtuele tijdperk. Soth

bezoekt honderden familiebijeenkomsten, festivals, dansavonden en buurtfeesten. Hij nam de rol aan van de stilaan met uitsterven bedreigde lokale reporter. Tijdens zijn tocht gaf hij in eigen beheer een krantje uit. Af en toe werkte hij ook voor *The New York Times*.

Een deel van die beelden zijn nu verzameld in *Songbook*, waar ze ontfaan zijn van hun nieuwscontext en volledig ingeschakeld worden in het verhaal dat Soth wil vertellen: dat van een verdwijnend gemeenschapsgevoel.

De boektitel verwijst naar het *Great American Songbook*, een soort canon van oer-Amerikaanse teksten en melodieën die vooral uit de eerste helft van vorige eeuw dateren en bekend werden door uitvoeringen van Ella Fitzgerald, Tony Bennett en Frank Sinatra. Soth laat zijn foto's dialogeren met flarden uit die canon.

Het openingsbeeld toont een oudere man, in zijn eentje aan het dansen in een leeg lokaal. Misschien op dat nummer van Howard Dietz uit 1931: 'Dancing in the dark 'til the tune ends/ We're dancing in the dark and it soon ends/ We're waltzing in the wonder of why we're here/ Time hurries by, we're here and we're gone.' Met *Songbook* heeft Soth opnieuw een instantklassieker.

ALEC SOTH

Songbook.

MACK, 144 blz., 50 €.

★★★★☆

